

и Абсолюта у всех художников эквивалентна, это самодостаточная целостность соединения «Я» и Абсолюта, которая реализуется как ренессансными, так и авангардными художниками.

Ключевые слова: мир, абсолют, искусство, неоплатонизм, авангард, модерн, художественная рефлексия.

ABSOLUTE ART

Legenkiy Ilarion – Candidate of Philosophy, lecturer of the Department of Design and Advertising of the National Pedagogical University named after M. P. im. Dragomanov, Kyiv

It is about artistic universalism as the absolute dimension of art outside of time and space, which is inspired by the idea of Neo-Platonism as the primacy of spirit over matter, explicated in the book «Aesthetics of the Renaissance» by A. Losev. Appeal to the reflection of Leonardo da Vinci, Michelangelo, Durer, avant-garde peace-building ideas of V. Kandinsky and others, leads to the definition of the deep-shaping attitudes in art that are associated with the absolute. The identity of the «I» of the artist and the Absolute is equivalent for all artists; this is the self-contained integrity of the connection between the «I» and the Absolute, which is realized by both Renaissance and avant-garde artists.

Key words: world, absolute, art, neoplatonism, avant-garde, modern, artistic reflection.

UDC 008:312.421

ABSOLUTE ART

Legenkiy Ilarion – Candidate of Philosophy, teacher of the Department of Design and Advertising at the National Pedagogical University. M. Dragomanova, Kyiv

It is about artistic universalism as an absolute dimension of art outside of time and space, which is inspired by the idea of Neo-Platonism as a primacy of spirit over matter, explicated in the book «Aesthetics of the Renaissance» by A. Losev. Appeal to the reflection of Leonardo da Vinci, Michelangelo, Durer, avant-garde peace-building ideas of V. Kandinsky and others, leads to the definition of the deep-shaping attitudes in art that are associated with the absolute. The identity of «Me» of the artist and the Absolute is equivalent for all artists; this is the self-contained integrity of the connection between «Me» and the Absolute, which is realized by both Renaissance and avant-garde artists. Now all the Leonardo projects have been built, rebuilt, all proved to be very effective. The world of Leonardo is a project universe, where images appear on the basis of unique knowledge in one texture. The mechanism of transformation of experience into knowledge turns into a complex matter of thinking about the nature of life and death, the nature of matter, a thing. It is more than poetry, more than philosophy. This plenasm, doubling as a human desire to see your reflection forever, your reflex in art leads to that ruthless reflection of self-torture and self-knowledge, when a person anatomizes everything. Everything divides, removes the skin from things, penetrates deeper and deeper, reaches the set of bones, the skeleton and stops. Leonardo is looking for a foundation of harmony, grandeur of the human body and can not think of anything better, as proportions, comparison, correlation. There is a kind of harmony, which is inherent in the laws of statics, dynamics, but they are mechanistically equivalent. All words about the existence of Leonardo are embodied in the books (chapters of the treatises), letters, drawings of the project universe, where there are many drawings, many schemes that encourage some sad thoughts, excite the mind and bore their doom to be.

Key words: world, absolute, art, neoplatonism, avant-garde, modern, artistic reflection.

Надійшла до редакції 12.09.2018 р.

УДК 008.316

МІСТО ЯК КУЛЬТУРНО-КОМУНІКАТИВНИЙ ПРОСТІР: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

Олійник Оксана Миколаївна – викладач кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ
ORCID. 0000-0002-4687-2408
oksana_oliinyk@ukr.net

Обґрунтовано основні положення, що визначають необхідність розширення культурологічних досліджень міста з урахуванням його розуміння як культурно-комунікативного простору, а також наукової концептуалізації в українській культурології низки понять: міська культура, міський спосіб життя, міська мода, міське середовище, міські традиції тощо. Акцентовано, що сучасне місто – складна культурно-комунікативна система, що являє собою конгломерат різних за внутрішнім смисловим наповненням та зовнішнім матеріальним проявом соціокультурних феноменів. Культурно-комунікативні простори різних міст, як і інших поселень, формують загальну архітектоніку культурного простору країни.

Ключові слова: місто, культурно-комунікативний простір, система, культура, міська культура.

Постановка проблеми. Сучасне місто – це своєрідний аттрактор, який притягує різні системи, звичні поняття та феномени реальності, комбінуючи їх у нові почасти незвичні форми, утворюючи

глибоко структуровану мегасистему, в якій представлені інші культурні системи, втілені у звичних формах, які розуміємо як ті, що представляють власне культуру, релігію, освіту, комунікацію тощо, тобто бібліотеки, навчальні, мистецько-культурні і духовні заклади, населення та їх об'єднання тощо. Усе разом формує неповторний ландшафт культурно-комунікативного простору міста, який дослідники дедалі частіше означають у категоріях міської культури.

Ступінь наукового розроблення. Нині місто стає предметом дослідницької рефлексії представників різних галузей наукового знання – філософів, соціологів, архітекторів, культурологів, дизайнерів, географів, психологів, етнографів, істориків, політологів тощо.

Так, у межах культурології дослідженню різних аспектів функціонування міста як системи присвячено низку дисертаційних досліджень російських учених. Їх назви говорять самі за себе: Скрипачова І. «Сучасне місто як культурна система», Міхельсон М. «Міждисциплінарний підхід до вивчення міської культури», Моргунова Г. «Соціокультурне середовище міста як фактор формування сучасної молодіжної субкультури», Щеголева А. «Взаємодія культур в просторі міста», Прозоров Р. «Культурно-освітній потенціал міського простору: теоретико-культурологічний аналіз», Гун Г. «Художня культура міста: структура, динаміка, перспективи», Кузовенкова Ю. «Місто в ідеальному вимірі: від образу до іміджу», Грищанін М. «Текст, символ, міф у семіотичному аналізі міської культури» та ін.

На жаль, у межах української гуманітаристики особливостям міста та міської культури практично не присвячено жодного ґрунтовного дослідження. Так, можна відмітити історичну роботу Н. Гогохії «Українське радянське місто 1929-1938 рр.: історико-соціальний аналіз» [1] та філософсько-культурологічну розвідку Т. Мисюри «Місто як предмет філософсько-культурологічної рефлексії» [5].

Проблеми міста представлені у низці наукових статей О. Жулькевської, М. Грищенко [2; 3], О. Міхеевої [6] та ін.

Такий стан речей також *актуалізує* дослідження міста як сучасної культурно-комунікативної системи, що, водночас, вимагає окреслення основних завдань та дослідницької позиції, що і становить *мету* нашої наукової розвідки.

Виклад теми. Російська дослідниця А. Панфілова у праці «Ділова комунікація у професійній діяльності» [7; 352] виокремлює такі види комунікації: особистісний, міжособистісний, масовий, спеціалізований, культовий, а також візуальну, міфологічну, перформансну комунікації як зв'язки між своєрідними пластами культурної спадщини. Крім того, всі ці рівні комунікації взаємозалежні та доповнюють один одного, оскільки сама комунікація – складний і багаторівневий процес. Вона здатна не лише встановлювати контакти між всіма суб'єктами взаємодії, а й по-новому комбінувати та трансформувати вже існуючі взаємозв'язки.

Зв'язок між культурою і комунікацією у місті проявляється чи не найбільш яскраво, що можна концептуалізувати у таких положеннях.

Розширення потоків і активізація комунікаційних процесів впливали і впливають на традиційні культурні цінності, формуючи якісно нові культурно-комунікативні структури та викликаючи до життя нові процеси, що вимагають свого переосмислення щодо природи і характеристик міського простору, як середовища життєдіяльності людини та нової соціокультурної реальності.

З іншого боку, зрозуміло, що характерною особливістю будь-якого простору є його смислове наповнення. Відповідно до символічно-семіотичного підходу до розуміння специфіки комунікації у культурному просторі, культура і є тією знаково-символічною системою, яка його організовує.

У межах міста процеси комунікації викликані потребами обміну інформацією та різними благами, спільною інтеракцією, що, у свою чергу, вимагає врегулювання взаємовідносин та погодження різноспрямованих інтересів на рівні особистісному, міжособистісному, на рівні особистості та суспільних інституцій, а також між останніми, задіюючи, окрім іншого, і професійні, і масові контексти тощо, що формує, почасти, незрозуміле тло мозаїчної міської культури. Остання при цьому не може бути зведена до єдиної основи, однак втримує ті особливості, що дають підстави виокремлювати її з-поміж інших подібних форм соціокультурної організації.

Відтак, міська культура, з одного боку, формується, а з іншого – проявляється в особливих формах комунікації, що складаються у міському просторі та постійно трансформуються, висуваючи до жителів мегаполісів нові вимоги щодо способу життя та інтеракції, які, у свою чергу, стають своєрідними нормами поведінки і спілкування.

Культурний простір включає, як зазначає С. Іконникова, універсальні архетипи, вічні образи, стародавні міфопоетичні уявлення, що володіють семантичною ємністю, утримують явні і приховані смисли, ціннісні значення і символи. Дослідниця вважає культурний простір життєвою і соціокультурною сферою суспільства, «вмістилищем» з внутрішнім об'ємом культурних процесів,

яке має територіальну протяжність, що маркується на різних культурних рівнях: центр і периферія, столиця і провінція, місто і село тощо [4; 40].

Саме слово «простір» збігається за смисловим значенням зі словами «широчінь», «відкритість». У мовах народів світу поняття простору має багато значень. Узагальнено можна назвати три найбільш поширених підходи: 1) простір як Всесвіт; 2) простір як Світ, в якому живемо; 3) простір як Уявний світ [4]. Але у будь-якому його трактуванні приховані безкраї можливості для запозичення елементів з інших культурних просторів, що завжди спрацьовує на підсилення процесів інтеграції та акультурації. Культурний простір об'єднує їх, створюючи неповторний візерунок із самобутніх культур, зберігаючи їх унікальність і посилюючи притягальну силу енергетично потужної аури. Культурний простір включає ареал поширення національно-етнічних мов спілкування, традиційні форми побутового і господарського устрою [4].

Відтак, міський культурний простір завжди динамічний, що зумовлено комунікацією з іншими внутрішніми і зовнішніми джерелами, часто представленими культурно-комунікативними системами інших міст чи регіонів, що призводить до безкінечних хвиль запозичень, які набігають на місто і тягнуть за собою низку інших змін, аж до змін у способі мислення, способі життя, манері поведінки, манері висловлюватися і одягатися, змінюючи і загальний вигляд містянина. Тому міська культура володіє здатністю розширювати простір, а з випадкового набору культурних зразків і спонтанного плину часу творить нове, що дає імпульс для нової проєктивної діяльності.

Міський культурний простір – не лише територія існування і матеріальні об'єкти – житлові будинки, пам'ятники культури, різні громадські заклади, шляхи тощо, а й люди, з якими почасти відчувається близькість і спорідненість. Останнє у повсякденному житті практично не відчувається, однак особливо яскраво заявляє про себе на закордонні. Недарма такими популярними є різні земляцтва, діаспори і тотожні об'єднання, які не лише демонструють приналежність людини до певної території, з якою вона, можливо, вже дано втратила матеріальні зв'язки, а насамперед свідчать про наявність спільних духовно-ментальних традицій, що в ідіоматичному виразі звучать, як «ввібрані з молоком матері».

Фактично міська культура є системою культурних цінностей, що сформувалися в умовах спільного проживання людей у межах специфічного поселення мегаполісу. Своїми витокami вона сягає традиційної (народної) культури. Вибравши з неї всі необхідні культурні елементи, вона по-новому інтерпретує базові ментально-духовні цінності, наповнює їх новим змістом за рахунок включення в нові форми взаємодії, спровоковані і специфічними умовами проживання на великій території, і взаємовпливом різних культурних зразків, а також інтелектуальними, технічними, освітніми, науковими здобутками, які зазвичай акумулює місто. Тому сама міська культура, як простір комунікативної взаємодії, вже сам по собі є національним багатством.

Отже, місто – це специфічний спосіб життя людей, що відрізняється від життя в селі, або в регіонах, віддалених від у столиці – у провінції. Тому навіть кожне місто має свої особливості, що полягають, насамперед, в історичних, природно-ландшафтних та географічних умовах виникнення й формування. Не останню роль відіграють економічні, політичні та правові традиції, що упродовж століть визначали та регулювали взаємовідносини містян між собою та найближчими сусідами, відіграючи роль своєрідного індикатора рівня та якості життя в умовах міського часопростору.

Належність людини до певного культурно-комунікативного середовища викликає не лише відповідні конвенційні відносини, а й забезпечує «здорове» функціонування її психіки, а відтак – регулює соціально-психологічні процеси на всій території поселення.

Сучасна міська (вулична) мода теж має характерні особливості, за що, власне, і отримала таку назву. Фактично вулична мода стала своєрідним конвенціональним знаком, позаяк доволіно репрезентує представника міського середовища.

Мова спілкування містян також має свої відмінності. З одного боку, в ньому існують соціальні діалекти – діалекти професійно-виробничих, вікових і інших груп, які навряд чи зустрінеш у сільській місцевості. З іншого боку, саме місто – це територія, на якій проживає обмежена кількість людей, а відтак усний різновид мови – територіальний діалект теж присутній у їх спілкуванні. Водночас мова різних міст також відрізняється між собою, по-перше, за рахунок поєднання територіального і соціального діалектів, позаяк в одному місці більше представлена індустріальна складова, а в іншому – культурно-мистецька чи туристична – залежно від регіональної специфіки розподілу виробничо-трудових ресурсів, природних багатств тощо. Крім того, будь-яке місто – це дифузія різних культур, що мають свої особливості комунікування. Тому навряд під час спілкування виникають сумніви, представник якого міста перед тобою – наприклад, Львова чи Одеси, зважаючи на характерні мовні звороти, манеру висловлюватися чи переважання тих слів, що увійшли до лінгвістичного обігу завдяки впливу іншомовних лексичних одиниць.

При цьому культурно-комунікативний простір різних міст, хоча й має свої відмінності, як власне і сільський та регіональний, проте не викликає дискретності, а навпаки – створює загальну архітектоніку культурного простору кожної країни.

Висновки. Отже, сучасне місто – складна культурно-комунікативна система, що являє собою конгломерат на перший погляд різних за внутрішнім смисловим наповненням та зовнішнім матеріальним проявом соціокультурних феноменів. Водночас їх об'єднує спільний знаменник – означник «міський», утверджуючи у суспільному та науковому дискурсі поняття «міська культура», «міська мода», «міські традиції», «міський спосіб життя», «міські субкультури», «міське середовище» тощо.

Дослідження цих феноменів та їх наукова концептуалізація, зокрема в межах та за допомогою методологічного інструментарію культурології – перспективний і актуальний напрям новітніх досліджень.

Список використаної літератури

1. *Гогохія Н. Т.* Українське радянське місто 1929-1938 рр.: історико-соціальний аналіз: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Луганськ, 2003. 20 с.
2. *Грищенко М.* Публічний простір міста як об'єкт соціологічного дослідження. *Соціологія*. 1 (7). 2016. С. 31–38.
3. *Жулькевська О., Грищенко М.* Суспільний простір міста як об'єкт соціологічного вивчення та емпіричний референт соціальних змін. URL: /file:C:/Users/Ira/Downloads/25-Article%20Text-26-1-10-20180318.pdf.
4. *Иконникова С. Н.* История культурологических теорий: культурное пространство как ценность и национальное достояние. 2-е изд. С.-Пб. : Питер, 2005. 474 с.
5. *Мисюра Т. М.* Місто як предмет філософсько-культурологічної рефлексії: автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.04 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2011. 17 с.
6. *Міхєєва О. К.* Соціальний простір міста: можливості «причитування» та управління. URL: <http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/97/mikheievanyi%?seq>.
7. *Панфилова А. П.* Деловая коммуникация в профессиональной деятельности. М., 2005.

References

1. *Hohokhiia N. T.* Ukrainske radianske misto 1929-1938 rr.: istoryko-sotsialnyi analiz: avtoref. dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / Skhidnoukr. nats. un-t im. V.Dalia. Luhansk, 2003. 20 s.
2. *Hryshchenko M.* Publichnyi prostir mista yak ob'iekt sotsiolohichnoho doslidzhennia / Sotsiolohiia. 1 (7). 2016. S. 31–38.
3. *Zhulkevskia O., Hryshchenko M.* Suspilnyi prostir mista yak ob'iekt sotsiolohichnoho vyvchennia ta empyrchnyi referent sotsialnykh zmin URL: / file: C:/Users/Ira/Downloads/25-Article%20Text-26-1-10-20180318. pdf
4. *Ykonnykova S. N.* Ystoryia kulturolohycheskykh teoryi: kulturnoe prostranstvo kak tsennost y natsyonalnoe dostoianye. 2-e yzd. Sankt-Peterburh: Pyter, 2005. 474 s.
5. *Mysiura T. M.* Misto yak predmet filosofsko-kulturolohychnoi refleksii: avtoref. dys. ... kand. filos. nauk : 09.00.04 / Nats. ped. un-t im. M.P. Drahomanova. Kyiv, 2011. 17 s.
6. *Mikheieva O. K.* Sotsialnyi prostir mista: mozhlyvosti «prychytuvannia» ta upravlinnia. URL: <http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/97/mikheievanyi%?seq>.
7. *Panfylova A. P.* Delovaia kommunykatsiya v professyonalnoi deiatelnosti. M., 2005.

ГОРОД КАК КУЛЬТУРНО-КОММУНИКАТИВНОЕ ПРОСТРАНСТВО: ПОСТАНОВКЕ ПРОБЛЕМЫ

Олейник Оксана Николаевна – преподаватель кафедры гостинично-ресторанного и туристического бизнеса, Киевский национальный университет культуры и искусств, г. Киев

Обоснованы основные положения, определяющие необходимость расширения культурологических исследований города с учетом его понимания как культурно-коммуникативного пространства, а также научной концептуализации в украинской культурологии ряда понятий: городская культура, городской образ жизни, городская мода, городская среда, городские традиции и т.п. Акцентируется, что современный город – сложная культурно-коммуникативная система, которая представляет собой конгломерат различных по внутренним смысловым наполнениям и внешним материальным проявлениям социокультурных феноменов. Культурно-коммуникативные пространства разных городов, как и других поселений, формируют общую архитектуру культурного пространства страны.

Ключевые слова: город, культурно-коммуникативное пространство, система, культура, городская культура.

CITY AS A CULTURAL AND COMMUNICATIVE SPACE: TO THE FORMULATION OF THE PROBLEM

Oliinyk Oksana –Lecturer, Department of Hotel and Restaurant and Tourism Business Kyiv National University of Culture and Arts

The article substantiates the main provisions defining the need to expand cultural studies of the city, taking into account its understanding as a cultural and communicative space, as well as scientific conceptualization in Ukrainian cultural science of a number of concepts: urban culture, urban lifestyle, urban fashion, urban environment, urban traditions, etc. It is accentuated that the modern city is a complex cultural and communicative system, which is a conglomerate of various semantic and external material manifestations of sociocultural phenomena. The cultural and communicative spaces of different cities, as well as other settlements, form the common architectonics of the cultural space of the country.

Key words: city, cultural and communicative space, system, culture, urban culture.

UDC 008.316

CITY AS A CULTURAL AND COMMUNICATIVE SPACE: TO THE FORMULATION OF THE PROBLEM

Oliinyk Oksana – Lecturer, Department of Hotel and Restaurant and Tourism Business Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv

The purpose – grounded the main provisions that determine the necessity of expanding cultural studies of the city, taking into account its understanding of both the cultural and communicative space, as well as the scientific conceptualization in Ukrainian cultural studies of a number of related concepts.

Methodology research has an interdisciplinary character with an emphasis on cultural approach, as well as general scientific methods (analysis, synthesis, synthesis) and methods integrated with other humanities – sociology, history, etc.

Conclusions. The modern city is a complex cultural and communicative system, which is a conglomerate, at first glance, different in terms of internal semantic content and external material manifestation of socio-cultural phenomena. At the same time, they are united by a common denominator, the sign «city», by affirming in the social and scientific discourse the notions of «urban culture», «urban fashion», «urban traditions», «urban lifestyle», «urban subcultures», «urban environment» etc.

Scientific novelty. The article is the first attempt in Ukrainian science based on the study of the communicative features of the city and the significance of the city culture to substantiate the position on the need for their study using the theoretical and methodological positions of the cultural approach.

Practical meaning. The research of the above-mentioned phenomena and their scientific conceptualization, in particular within the framework and with the help of methodological tools of cultural studies, is a promising and relevant direction of the newest research, which will allow to more effectively use the potential of the city and urban culture.

Key words: city, cultural and communicative space, system, culture, urban culture.

Надійшла до редакції 3.11.2018 р.